

Мурзановська А. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Пожар В. Г.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»*

Шилін Д. В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ ТА РОЗУМНИХ СТРОКІВ: ОКРЕМІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Анотація. Стаття присвячена розгляду сучасних проблем теорії та практики інституту закриття кримінального провадження, зокрема досліджено таку підставу закриття провадження як закінчення строків досудового розслідування.

Проблематика закриття кримінального провадження судом на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК полягає насамперед у тому, що в дійсності, така підстава для закриття кримінального провадження стосується виключно стадії досудового розслідування та виключних повноважень прокурора на закриття кримінального провадження щодо підозрюваного. Проте, оскільки ст. 314 КПК містить вказівку на можливість закриття судом кримінального провадження, на практиці суди у підготовчому провадженні нерідко закривають кримінальні провадження із зазначеної підстави. З теоретичної точки зору підтримано таку практику судів, проте слід зауважити про проблему реалізації у цьому аспекті засади невідворотності кримінальної відповідальності та покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, з якого не повинно бути ніяких виключень.

Констатовано, що така підстава закриття кримінального провадження містить у собі небезпеку порушення принципу презумпції невинуватості, оскільки після повідомлення особі про підозру, питання її винуватості презюмується і провадження закривається з формальної, по суті не реабілітуючої підстави. Тому вказано на особливу важливість врахування позиції сторони захисту для забезпечення презумпції невинуватості при закритті кримінального провадження з цієї підстави.

Також встановлено, що існування такої підстави закриття провадження як закінчення строку досудового розслідування, коли жодній особі не було повідомлено про підозру, лише сприяє бездіяльності дізнавача, слідчого та прокурора щодо ефективного розслідування кримінальних правопорушень.

Авторами зроблено висновок про юридичну недосконалість кримінального процесуального законодавства в частині нормативного регулювання зазначених підстав для закриття кримінального провадження та запропоновано два шляхи вирішення окресленої проблеми. Перший спрямований загалом на скасування деяких недоцільних підстав закриття кримінального провадження. Другий – на вдосконалення механізму забезпечення дотримання розумних строків при закритті кримінального провадження, а саме через удосконалення інституту відповідальності прокурорів у цьому аспекті. Для цього запропоновано доповнити ч. 2 ст. 28 КПК нормою про те, що прокурор, слідчий суддя, судді несуть персональну відповідальність за дотримання передбачених законом строків вчинення окремих процесуальних дій та прийняття окремих процесуальних рішень. Якщо недотримання зазначених строків мало наслідками істотні порушення вимог процесуального закону, неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність або невиконання завдань кримінального провадження, такі особи повинні бути притягнуті до відповідальності, передбаченої законом.

Ключові слова: закриття кримінального провадження, презумпція невинуватості, розумність строків провадження, постанова про закриття кримінального провадження, ухвала про закриття кримінального провадження.

Постановка проблеми. Сучасна практика застосування норм кримінального процесуального законодавства України виявляє недосконалість юридичних конструкцій та багато дефектів логіко-структурної побудови окремих його норм та інститутів. Такі недоліки законодавчої техніки породжують різне розуміння та різні підходи під час правозастосовного тлумачення певних норм і відповідно ведуть до відсутності єдності правозастосовної практики. Однією з найбільш проблем-

них для правозастосування є інститут закриття кримінального провадження, деякі положення якого побудовані таким чином, що потребують певного правозастосовного та теоретичного тлумачення, з метою їх одноманітного усвідомлення та подальшого застосування з метою найбільш ефективного вирішення завдань кримінального провадження в цілому.

Важливим етапом у реформуванні інституту закриття кримінального провадження було чітке визначення у профільному законі підстав закриття кримінального провадження та порядку їх застосування як органами досудового розслідування, так і судом. Разом з тим, не всі його положення сприймаються беззаперечно позитивно, а деякі питання взагалі залишилися поза увагою законодавця, чим викликають часом негативні або позитивні тенденції судової практики щодо вирішення цих прогалин та недоліків. Це зокрема стосується такої підстави закриття провадження як закінчення строків досудового розслідування, аналіз якої вказує на непослідовність та безсистемність реформування інституту закриття кримінального провадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання закриття кримінального провадження розглядалися у працях І. В. Басистої, І. В. Гловюк, Т. В. Лукашкіної, Я. В. Замкової, О. В. Капліної, В. В. Литвинова, В. В. Навроцької, Х. М. Павич, А. С. Пастуха, Х. Р. Тайлієвої, С. В. Томина, О. О. Торбаса, Ю. М. Харковця, К. К. Токаренко та ін. Проте питанням закриття кримінального провадження з підстави закінчення строків досудового розслідування та співвідношення засади розумних строків провадження з презумпцією невинуватості у цьому аспекті не приділялася належна увага науковців. Тим не менше, практика висуває ряд проблемних запитань щодо цієї підстави закриття кримінального провадження, які вимагають теоретичного переосмислення та вирішення. Окремі питання окресленої проблематики були предметом обговорення під час Міжнародної науково-практичної конференції «Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України)» [1, с. 298–301].

Метою статті є з'ясування шляхів удосконалення моделі закриття кримінального провадження в аспекті ефективного застосування такої підстави закриття кримінального провадження як закінчення строків досудового розслідування із дотриманням засади розумності строків та презумпції невинуватості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Закриття кримінального провадження це правова категорія, у якій повинні знайти свою інкарнацію певні юридично значущі факти й обставини, що в свою чергу є юридичним наслідком, правовою реакцією держави щодо встановлення кримінально-правової оцінки діяння тієї чи іншої особи. В основу існування цієї категорії покладена інша правова категорія – підстави закриття кримінального провадження, яка в свою чергу взаємопов'язана з багатьма концептуальними аспектами здійснення кримінального провадження загалом, і зокрема, стосується низки прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Проблематика закриття кримінального провадження судом на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК (після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений ст. 219 КПК, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя

та здоров'я особи), полягає насамперед у тому, що в дійсності, така підстава для закриття кримінального провадження стосується виключно стадії досудового розслідування та виключних повноважень прокурора на закриття кримінального провадження щодо підозрюваного. Виходячи зі змісту ч. 7 ст. 284 КПК, суд на стадії судового провадження не має повноважень закривати кримінальне провадження з цієї підстави, проте ст. 314 КПК містить вказівку на можливість закриття судом кримінального провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК. Тому на практиці можна зустріти випадки закриття судами кримінальних проваджень за клопотаннями сторони захисту на підготовчому провадженні із зазначеної підстави.

Так, колегія суддів Вищого антикорупційного суду (далі – ВАКС) задовольнила клопотання захисника та на підготовчому засіданні закрила кримінальне провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК, оскільки прокурор, як було зазначено в ухвалі суду, незважаючи на складання обвинувального акта в межах строку досудового розслідування, не звернувся з обвинувальним актом до суду в межах строку досудового розслідування: строк досудового розслідування закінчився 25.07.2020 (у суботу), а прокурор звернувся до суду з обвинувальним актом, направивши його до суду, лише 29.07.2020 (у середу) [Див.: 2].

І як далі зазначив суд, оскільки ж у цій справі після повідомлення особи про підозру спливав строк досудового розслідування, цей строк не продовжувався і не зупинявся, а ОСОБА_1 не підозрювався у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи, кримінальне провадження згідно з п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК підлягало закриттю. Виходячи з такого, та з урахуванням положень ч. 2 ст. 113, ст. 283 КПК, суд вважає, що після закінчення 25.07.2020 строку досудового розслідування прокурор не був уповноважений звертатися до суду з обвинувальним актом, оскільки кримінальне провадження підлягало закриттю. Суд підкреслює, що строк досудового розслідування – не є простою формальністю. Передбачення процесуальним законом обов'язку прокурора якнайшвидше, але не пізніше визначеного законом процесуального строку після повідомлення особі про підозру звернутись до суду з обвинувальним актом або закрити кримінальне провадження – є гарантією фундаментального права людини на розгляд її справи упродовж розумного строку, закріпленого в п. 1 ст. 6 Конвенції, передбаченого ст. 7, ч. 1 ст. 21 КПК, що підтверджується усталеною практикою ЄСПЛ. Отже, особа не може необмежений час перебувати в стані підозрюваного – якщо публічне обвинувачення з будь-яких причин не має можливості визначити обвинувачення, склавши обвинувальний акт, та спрямувати справу до суду протягом визначеного законом строку – особа має бути звільнена від підозри [Там само].

Таким чином, такий процесуальний строк досудового розслідування – є одним із найважливіших проявів правового принципу верховенства права, який вимагає належної правової визначеності у такому особливо вразливому статусі людини як підозрюваний. Тому суд переконаний, що застосування передбачених законом наслідків пропуску такого строку як строк досудового розслідування навіть на один або кілька днів не є зайвим формалізмом або «правовим пуризмом», оскільки: (1) строки досудового розслідування є граничними, (2) положення ч. 5 ст. 294 КПК виключає можливість суду поновити строк досудового розслідування, що завершився [Там само].

Зауважимо, що зазначена ухвала залишена без змін Апеляційною палатою ВАКС [3] та Верховним Судом [4], які тим самим підтримали це рішення.

З наукової точки зору, також слід підтримати таку судову практику, оскільки дійсно, одним з завдань кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду, на реалізацію якого спрямовані і положення засади розумності строку здійснення провадження, і суд, безумовно, повинен про це піклуватися і забезпечувати її дотримання, проте, тут є й інша сторона медалі, – «темна»: хто буде піклуватися про інші завдання? Про захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, про охорону прав, свобод та законних інтересів потерпілих у таких провадженнях? На нашу думку, це повинен робити в першу чергу прокурор! Бо якщо б уповноважені від імені держави – органи прокуратури, виконали б свій процесуальний обов'язок і направили кримінальне провадження до суду вчасно, в межах строків досудового розслідування, як того й вимагає від них закон, то суди б не приймали б таких рішень, які дозволяють уникнути кримінальної відповідальності деяким особам.

Такий обов'язок прокурора постає, в першу чергу, із завдань кримінального провадження, які покладають на нього зобов'язання забезпечити швидке, повне та неупереджене розслідування задля того, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини.

По-друге норми ст. 28 КПК покладають на прокурора обов'язок дотримання розумних строків проведення досудового розслідування, яке полягає зокрема, у необхідності вчиненні всіх передбачених законом процесуальних дій або прийняття необхідних процесуальних рішень в розумні строки, які не можуть перевищувати передбачені КПК України строки виконання окремих процесуальних дій або прийняття окремих процесуальних рішень. А отже, прокурор, зобов'язаний згідно вимог ст.ст. 3, 219, 283 КПК в межах строків досудового розслідування, при чому у найкоротший строк після повідомлення особі про підозру здійснити одну з дій (прийняти певне рішення) спрямовану на закінчення досудового розслідування, оскільки особа має право на розгляд обвинувачення проти неї в суді в найкоротший строк або на його припинення шляхом закриття провадження. Інакше можуть настати негативні наслідки, передбачені п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК у формі закриття кримінального провадження з формальної підстави.

Крім того, на наше глибоке переконання, тут криються великі корупційні ризики, оскільки все що треба, це просто зробити так, щоб прокурор невчасно звернувся з обвинувальним актом (спрямував його) до суду. Як це зробити – вже інша справа. Погрози, підкуп, затор, «локдаун», якісь форс-мажор, війна, а може просто безвідповідальне ставлення прокурора само по собі посприяє. І кримінальне провадження можуть закрити.

Саме тому необхідно нарешті створити цілий інститут особистої відповідальності кожного представника сторони обвинувачення за неналежне або несвоєчасне виконання своїх процесуальних обов'язків, за безвідповідальне ставлення до них, навіть передбачити можливість кримінальної відповідальності, якщо така його бездіяльність матиме серйозні наслідки для кримінального провадження. Проте, не просто запровадити

цей інститут, а й створити механізми його ефективного застосування. Тільки це дасть змогу забезпечити належне виконання прокурорами своїх процесуальних обов'язків, бо заробітні плати їм вже підвищили, але це, на жаль, не сприяє вирішенню окреслених питань. Тому цілком можливо і необхідно ставити питання про відповідальність, в тому числі і кримінально-процесуальну [Доклад див.: 5].

З іншого боку, така підстава закриття кримінального провадження містить у собі небезпеку порушення принципу презумпції невинуватості схожої до тої, про яку нещодавно прийняв своє рішення Конституційний Суд № 3-р(П)/2022 від 08.06.2022 р. [6]. Як зауважив Конституційний Суд, «конституційний принцип презумпції невинуватості є багатоаспектним, діє на всіх стадіях кримінального провадження та навіть після його завершення, адже сутність цього принципу полягає в тому, що презумпція стосовно непричетності особи до вчинення кримінального правопорушення має універсальний характер, поширюється на всі сфери суспільного життя особи та діє доти, доки її не спростовано належним чином, тобто, за приписами статті 62 Конституції України, у законному порядку й обвинувальним вироком суду. У розумінні зазначених конституційних приписів метою принципу презумпції невинуватості є захист особи, стосовно якої здійснюється/здійснювалось кримінальне провадження, від будь-яких виявлених у зв'язку із цим форм осуду від публічної влади, унаслідок чого піддано сумніву непричетність такої особи до вчинення кримінального правопорушення, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. За частиною першою статті 62 Конституції України лише обвинувальний вирок суду є тим судовим актом, у якому повинна бути встановлена винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення, тому інші акти публічної влади не можуть містити жодних позицій щодо винуватості особи, навіть у вигляді припущень стосовно такої винуватості» (п. 2.2).

У випадку ж закриття кримінального провадження у зв'язку із закінченням строку досудового розслідування, тим більше після повідомлення особі про підозру, питання її винуватості презюмується і провадження закривається з формальної, але по суті нереабілітуючої підстави. Така підстава не спростовує підозру, не визнає особу невинуватою. Крім того, така підозрювана особа згідно тієї ж презумпції невинуватості має право вимагати справедливого судового розгляду й ефективного судового захисту, для чого їй повинні бути надані можливості висловлювати позицію стосовно своєї невинуватості, доводити цю позицію в судовому порядку, вимагати закриття кримінального провадження з реабілітуючих підстав, наприклад за підстави не встановлення достатніх доказів для доведення винуватості особи в суді і вичерпання можливості їх отримати (п. 3 ст. 284 КПК).

Проте, на думку О. В. Капліної, закриття кримінального провадження за підставою, передбаченої п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК, можливе коли на стадії досудового розслідування певні докази винуватості конкретної особи слідчим та прокурором зібрані (що дає підстави повідомити їй про підозру), проте подальше провадження здійснюватися не може у зв'язку з тим, що вичерпані можливості подальшого отримання нових доказів, сукупність яких може бути представлена на доведення винуватості особи в суді, а вина доведена поза розумним сумнівом. Тобто слідчий та прокурор виконали всі слідчі (розшукові), негласні

слідчі (розшукові) дії, інші процесуальні дії, проведення яких було необхідним та можливим у даному кримінальному провадженні. В цій ситуації, керуючись принципом презумпції невинуватості, відповідно до якого недоведена винуватість рівнозначна доведеній невинуватості, усі сумніви щодо доведеності вини мають тлумачитися на користь підозрюваного (ч. 4 ст. 17 КПК), прокурор повинен закрити кримінальне провадження за пунктом 3 частини першої ст. 284 КПК [7, с. 39].

До того ж особа могла бути піддана необґрунтованому кримінальному переслідуванню, а після досягнення неправомірних цілей замість реабілітації підозрюваного, прокурор пропускає строки досудового розслідування і закриває кримінальне провадження за п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК. Як зазначив Конституційний суд у згаданому рішенні: «... держава зобов'язана забезпечити можливість реабілітації особи після закриття кримінального провадження, тобто відновлення її честі, доброго імені, репутації, які постраждали у зв'язку з висунутою їй підозрою чи обвинуваченням щодо вчинення кримінального правопорушення, а також гарантувати перевірку в судовому порядку законності й обґрунтованості кримінального переслідування та ухвалених під час його здійснення процесуальних рішень» (п. 2.3). На важливість врахування позиції сторони захисту та забезпечення презумпції невинуватості при закритті кримінального провадження вже неодноразово звертали увагу сучасні вчені-процесуалісти [8, 9, 10, 11].

Варто також підкреслити, що таке формулювання «крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи» порушує принцип рівності всіх перед законом та судом і невідворотності кримінальної відповідальності та покарання осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, з якого не повинно бути ніяких виключень. Це просто неприпустимо.

Що стосується абзату 2 ч. 1 ст. 284 КПК, якій передбачає обов'язок слідчого, дізнавача, прокурора закрити кримінальне провадження коли строк досудового розслідування, визначений ст. 219 КПК, закінчився та жодній особі не було повідомлено про підозру, то нам взагалі не зрозуміло законної мети його запровадження. Окрім процесуальної економії за рахунок невиконання завдань кримінального провадження щодо захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, в першу чергу потерпілих, воно ні до чого позитивного не призводить. Така підстава закриття провадження лише сприяє бездіяльності зазначених суб'єктів щодо ефективного розслідування кримінальних правопорушень, тому її існування є абсолютно недоцільним.

Висновки. Загалом враховуючи розглянуті аргументи, а також реалії нашої нормотворчої та правозастосовної системи видається доцільним запропонувати два можливих шляхи вирішення окресленої проблеми. Перший доволі радикальний: з огляду на істотні недоліки формулювання такої підстави закриття провадження у п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК, видається недоцільним взагалі існування її як такої та необхідність її скасування. Другий шлях більш складний, проте можливо більш прагматичний. Вважаємо можливим піти шляхом вдосконалення механізму забезпечення дотримання розумних строків при закритті кримінального провадження, а саме через удосконалення інституту відповідальності прокурорів у цьому аспекті. Для цього пропонуємо доповнити ч. 2 ст. 28 КПК

наступним абзацом: «*Прокурор, слідчий суддя, судді несуть персональну відповідальність за дотримання передбачених законом строків вчинення окремих процесуальних дій та прийняття окремих процесуальних рішень. Якщо недотримання зазначених строків мало наслідками істотні порушення вимог процесуального закону, неправильне застосування закону України про кримінальну відповідальність або невиконання завдань кримінального провадження, такі особи повинні бути притягнуті до відповідальності, передбаченої законом.*»

При цьому формулювання п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК також вимагає певних змін задля усунення посягань на засади невідворотності кримінальної відповідальності та рівності всіх перед законом і судом.

Література:

1. Пожар В.Г. Деякі аспекти проблематики закриття кримінального провадження в контексті дотримання розумних строків кримінального провадження. *Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України) : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 трав. 2021 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т. 2. 704 с. С. 298-301. URL: <http://surl.li/chvva>*
2. Ухвала Вишого антикорупційного суду від 24.09.2020 (№ 991/6516/20). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91900911>
3. Ухвала Апеляційної палати Вишого антикорупційного суду від 03.11.2020 (№ 991/6516/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92699546>
4. Постанова Верховного Суду від 21.04.2021 (№ 991/6516/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96484363>
5. Мурзановська А. В. Кримінально-процесуальна відповідальність за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 192 с.
6. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Кротюка Олександра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (справа щодо презумпції невинуватості) № 3-р(П)/2022 від 08.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-22#n62>
7. Капліна О. В. Актуальні проблеми тлумачення окремих підстав для закриття кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 38–45. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2016_3_7
8. Гловюк І. В. Щодо питання удосконалення моделі закриття кримінального провадження у судовому провадженні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2021. Вип. 42. С. 130–137. DOI: 10.31359/2079-6242-2021-42-130. URL: <http://dSPACE.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4299>
9. Тomin С. В. Реалізація окремих засад кримінального провадження у випадку його закриття у зв'язку з декриміналізацією діяння. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2014. № 2 (5). С. 306–316. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2_2014/30.pdf
10. Павич Х. М. Закриття кримінального провадження судом першої інстанції : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2017. 291 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/02/Дисертація-Павич.pdf>
11. Басиста І. Закриття кримінального провадження на підставі набуття чинності закону, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою: окремі проблеми. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2020. № 71. С. 108–121. URL: <http://dSPACE.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3803>

Murzanovska A., Pozhar V., Shylin D. Closing of Criminal Proceedings in the Context of Compliance with the Presumption of Innocence and Reasonable Time: Some Theoretical, Methodological and Praxeological Issues

Summary. The article is dedicated to the consideration of modern problems of theory and practice of the institute of closing of criminal proceedings, in particular the grounds for closing the proceedings as the expiration of the terms of the pre-trial investigation had been researched.

The problems of closing of criminal proceedings by the court on the basis of point 10 part 1 of the article 284 of the Criminal Procedural Code primarily concern the fact that a ground for closing of criminal proceedings applies exclusively on the stages of pre-trial investigation and with exclusive powers of a prosecutor to close the criminal proceedings against the suspect. However, since the article 314 of the CPC contains an indication of the possibility of closing by the court of criminal proceedings, in practice the courts in the preparatory proceedings often close criminal proceedings based on the specified grounds. From the theoretical point of view, this practice of the courts is supported, however it should be noted that the problem of implementation in this aspect of the principle the inevitability of criminal liability and punishment of persons who committed criminal offences, of which there should be no exceptions.

It is stated that this basis for closing of the criminal proceedings carried the risk of violating the principle of the presumption of innocence, as after notifying the person of the suspicion, the question of the guilt is presumed and the proceedings are closed with a formal, in fact non-rehabilitative grounds. Therefore, special importance is pointed

out taking into account the position of the defence to ensure the presumption innocence in closing of criminal proceedings on this ground.

It is also proved that the existence of such a ground for closing of proceedings as the expiration of the pre-trial investigation, when no person has been notified of the suspicion, only contributes to inaction of an inquirer, investigator and prosecutor as for effective investigation criminal offences.

The authors concluded that there was a legal imperfection of the criminal procedural legislation in terms of regulations of the specified bases for closing of criminal proceedings and proposed two ways to solve the outlined problem. First solution is aimed in general at the abolition of some impractical grounds for closing of criminal proceedings. The second solution is to improve the mechanism ensuring compliance with reasonable time of closing of the criminal proceedings, namely through the improvement of the institution of responsibility of prosecutors in this aspect. In order to do this, it is proposed to add part 2 of the article 28 of the CPC norm that a prosecutor, investigating judge, judges bear personal responsibility for compliance with the terms enshrined in the laws of carrying the separate procedural actions and acceptance of separate procedural decisions. If there was non-compliance with these terms that had consequences of significant violations of procedural law, wrong application of the law of Ukraine on criminal liability or failure to perform the tasks of criminal proceedings, such persons must be brought to responsibility, provided by law.

Key words: closing of criminal proceedings, presumption of innocence, reasonable time of proceedings, a decision to close criminal proceedings, a resolution to close the criminal proceedings.